

SUOMALAISEN LÄMMINVERISEN RATSUHEVOSEN (FWB) JALOSTUSOHJESÄÄNTÖ

Selitykset käytettävistä termeistä:

Kantakirja	<i>Entinen hevosten perusrekisteri. Hevonen ilmoitetaan merkittäväksi kantakirjaan 1 kk kuluessa syntymästään ja merkitään kantakirjaan tunnistuksen jälkeen, viimeistään vuoden kuluessa syntymästä.</i>
Jalostusarvostelu	<i>Entinen kantakirjaus. Jalostusarvostelussa tammät ja oriit arvioidaan jalostuseläiminä niiden suorituskyvyn mukaisilla jalostussuunnilla ja merkitään jalostusluokkiin. Jalostusarvostelu tehdään ensin yksilötulosten perusteella ja myöhemmin jälkeläistulosten perusteella.</i>
Tunnistusasiakirja	<i>Hevospassi tai rekisteritodistus, jossa on hevosen tunnistetiedot.</i>
Tunnistus	<i>Tunnistetietojen kirjaus, mikrosirun asentaminen ja tunnistusasiakirjan myöntäminen.</i>

Sisällysluettelo

SUOMALAISEN LÄMMINVERISEN RATSUHEVOSEN (FWB) JALOSTUSOHJESÄÄNTÖ	1
1. Suomalainen lämminverinen ratsuhevonen (FWB)	3
2. Jalostustavoite ja rotumäärittely.....	3
3. Jalostusohjelman maantieteellinen alue.....	4
4. Hyväksytyt ja tunnustetut kantakirjat	4
5. Hevosten tunnistaminen	5
5.1. Hevosen syntymän ilmoittaminen, tunnistaminen ja hevospassi.....	5
5.2. Tietojen kerääminen ja käyttäminen.....	6
6. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirja	6
6.1. Kantakirjaan merkitseminen	9
7. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen jalostusarvostelu ja nuorten hevosten arvostelu	12
7.1. Oriiden arvostelu	12
7.2. Terveysominaisuudet	22
7.3. Tammojen arvostelu.....	24
7.4. Varsojen ja nuorten hevosten arvostelu sekä nuorten hevosten testit.....	25
7.5. Jälkeläisarvostelu.....	25
7.6. Suoritusluokkavaatimukset	27
8. Oriin ja tamman siitokseenkäyttö	29
8.1. Orilisenssi.....	30
8.2. Spermankeräysasemat ja spermavarastot	30
8.3. CEM- ja EVA- testit.....	30
8.4. Sperman tuonti ja vienti	30
8.5. Astutusikä	30
9 Alkionsiirto ja kloonauus	31
10 Ratsu- ja ponivaliokunta ja näyttelyn arvostelulautakunta.....	31
11 Menettelytapaohjeet.....	31

1. Suomalainen lämminverinen ratsuhevonen (FWB)

Suomalainen lämminverinen ratsuhevonen on FWB-kantakirjaan merkitty lämminverinen ratsuhevonen, joka polveutuu koti- tai ulkomaisista ratsuhevoslinjoista. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen jalostus pohjautuu kotimaiseen hevoscantaan, jonka jalostusmateriaalia täydennetään käyttämällä yksilöitä muista eurooppalaisista kantakirjoista (kappale 4).

2. Jalostustavoite ja rotumäärittely

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen jalostuksen tavoitteena on jalostaa sukupolvesta toiseen parempia kansainvälisesti kilpailukykyisiä urheiluhevoseita, joilla on suuri kapasiteetti ja hyvä ratsastettavuus. Se on terve, kestävä ja suorituskykyinen hevonen, joka suhtautuu positiivisesti tehtäviinsä.

Tarkempi kuvaus FWB-hevosesta:

Säkäkorkeus Ihanteellinen 160-175 cm

Väri Kaikki värit sallittuja

Tyyppi Suomalainen lämminverinen on elegantti, ryhdikäs ja suurilinjainen urheiluhevonen. Sillä on kuiva pää, sopusuhtainen rakenne, hyvä lihaksisto ja hyväasentoiset jalat. Sillä on selvä sukupuolileima.

Rakenne Suomalainen lämminverinen on kevytrakenteinen ja sopusuhtainen. Sillä on pitkä niska ja hyvin liittyvä kaula, hyvin asettunut lapa, hyvä satulansija, riittävä rungon syvyys ja leveys, vahva selkä ja lanne sekä pitkä lihaksikas lautanen. Reisi on vahva ja takaosan kulmaukset ovat hyvät. Rungon pitää olla selkeästi jaettavissa etu-, keski- ja takaosaan.

Jalat ovat selväpiirteiset ja hyväasentoiset. Niissä on hyvä luusto ja riittävän suuret ja kuivat nivelet ja hyvät kaviot.

Liikkeet Perusaskellajien tulee olla tahdikkaat, tarmokkaat ja matkaavoittavat. Liikkeen pitää käynnissä olla irtonainen ja energinen. Ravissa ja laukassa liike on kevyt, jäntevä ja elastinen ja hevosen tulee kantaa itsensä hyvässä tasapainossa.

Askellajit (kouluhevokset)

Perusaskellajien tulee olla puhtaat, tarmokkaat, tahdikkaat, matkaavoittavat ja puhtaat (käynti nelitahtinen, ravi kaksitahtinen ja laukka kolmitahtinen). Käynti irtonainen ja elastinen, poljennan tarmokas ja liikkeen tulee mennä rungon läpi. Ravissa ja laukassa liike on kevyt, elastinen ja lennokas ja liitovaiheen tulee näkyä selvästi. Hevosen tulee kantaa itsensä ryhdikkäänä ja hyvässä tasapainossa. Lavan tulee olla irtonainen, selän joustava ja takaosan työnnön tulee olla hyvä.

Hypääminen (estehevokset)

Hevosen tulee hypätä mielellään, olla eteenpäinpyrkivä ja samanaikaisesti sekä varovainen että rohkea. Sillä tulee olla suuri hyppykapasiteetti. Liikkeen sujuvuuden ja laukan rytmin tulee säilyä koko hypyn ajan.

3. Jalostusohjelman maantieteellinen alue

Jalostusohjelman maantieteellinen alue tarkoittaa sitä aluetta, jolla kantakirja voi toteuttaa sen jalostusohjelmaa. Toiminta-alueella syntyvät lämminveriset ratsuhevosvarsat voidaan merkitä Suomen Hippoksen ylläpitämään FWB-kantakirjaan kasvattajan niin anoessa, mikäli ne täyttävät kantakirjan vaatimukset. Suomen Hippos voi järjestää toiminta-alueen EU-maissa FWB-kantakirjan jalostusarvosteluja. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevososen, FWB, jalostusohjelman toiminta-alueena on Suomi, Ruotsi, Tanska, Ranska, Saksa, Alankomaat, Belgia, Viro ja Iso-Britannia.

4. Hyväksytyt ja tunnustetut kantakirjat

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevososen (FWB) kantakirjaan hyväksytään FWB-hevosten lisäksi myös hyväksytyihin ja tunnustettuihin kantakirjoihin merkityt hevoset tietyin ehdoin, jotka kuvattu alla. FWB-kantakirja luetaan hyväksytyksi kantakirjaksi.

Hyväksytyihin kantakirjoihin merkityt hevoset voidaan ottaa FWB-kantakirjaan jalostusarvostelun kautta ja niiden jälkeläiset hyväksytyin kantakirjan jalostusluokkaan merkitystä isästä voidaan merkitä kantakirjaan ehtojen täytyessä. Hyväksytyistä kantakirjoista otetaan yksilöt, joiden polveutuminen myös palaa hyväksytyihin kantakirjoihin neljän sukupolven kuluessa. Hyväksytyssä kantakirjassa jalostusluokkaan tai vastaavaan merkitty ori on hyväksytty jalostusluokkaan myös FWB-kantakirjassa. FWB kantakirjaan merkitsemisestä on kerrottu tarkemmin kappaleessa 6. Tarkemmat ehdot oriiden jalostuskäyttöön kappaleessa 7.

Tunnustettuihin kantakirjoihin merkityt tammat voidaan ottaa FWB-kantakirjaan hakemuksesta, mikäli niiden polveutuminen palaa hyväksytyihin kantakirjoihin neljän sukupolven kuluessa ja tunnustettuun kantakirjaan merkityllä hevosella on kahdessa polvessa hyväksytyssä kantakirjassa jalostusluokkaan merkityt isäoriit.

Tunnustettuun kantakirjaan merkityn oriin tulee täyttää FWB-kantakirjan pääosaston polveutumisen ehdot ja olla hyväksytty jalostusluokkaan hyväksytyssä kantakirjassa, jotta se voidaan hyväksyä suoraan jalostukseen FWB-kantakirjassa. Muutoin tunnustettuun kantakirjaan merkityn oriin tulee osallistua jalostusarvosteluun Oripäivillä (kappale 7).

Tunnustettuun kantakirjaan merkityn tamman jälkeläiset voidaan merkitä kantakirjaan ehtojen täytyessä (kappale 6).

Hyväksytyt kantakirjat:

Belgian Warmblood (BWP), Danish Warmblood (DWB), Dutch Warmblood (KWPN: ei Gelder, Tuigpaard), German Sport Horse (Württemberg, Bavarian Warmblood, Brandenburger Warmblood, SachsenAnhaltiner Warmblood, Thüringer Warmblood, Saxonian Warmblood, Zweibrücker Riding Horse) , Hessian Warmblood, Holsteiner , Mecklenburg, Norsk Varmblod (NWB), Oldenburg (OLD), Oldenburg Jumping Horse (OS) , Rhenish Sport Horse , Swedish Warmblood (SWB), Selle Francais (SF), Trakehner , Westphalian Riding Horse, Zangersheide

Lisäksi täysiverirodut

Englantilainen täysiverinen

Arabialainen täysiverinen

Angloarabialainen täysiverinen

Tunnustetut kantakirjat:

WBFSH täysjäsenkantakirjat

5. Hevosten tunnistaminen

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen jalostus- ja kilpailukäyttö edellyttävät luotettavaa rekisteriä, jossa hevosen polveutumisen oikeellisuus on varmistettu sekä tunnistetiedot että omistus- ja hallintaoikeudet todennettu. Tunnistusasiakirjasta (hevospassi) määrätään Euroopan komission asetuksella.

5.1. Hevosen syntymän ilmoittaminen, tunnistaminen ja hevospassi

Syntymän ilmoittaminen

Suomalainen lämminverinen ratsuhevosvarsa on ilmoitettava syntyneeksi kuukauden sisällä syntymäpäivästä. Mikäli ilmoitus tehdään myöhemmin, peritään korotettu rekisteröintimaksu. Hevoset merkitään kantakirjaan yksilöllisellä UELN-numerolla. Hevosten tunnistetiedot sekä polveutuminen tallennetaan Suomen Hippoksen ylläpitämään tietokantaan.

Varsan tunnistaminen

Varsa tunnistetaan hevospassiasetuksen mukaisesti. Varsan tunnistamisesta Suomessa vastaavat Suomen Hippoksen auktorisoimat henkilöt. Hevosjalostusliitoille tunnistamistehtävät on delegoitu yhteistyösopimuksen mukaisesti. Tunnistajien yhteystiedot löytyvät www.hevosjalostusliitot.fi. Jos varsa halutaan tunnistaa ulkomailla, on tunnistuksesta sovittava etukäteen Hippoksen FWB-kantakirjan rekisteröijän kanssa. Ulkomailla syntynyt varsa on merkittävä kyseisen maan maakoodillisella mikrosirulla. Iso-Britanniassa syntyneiden varsojen tunnistuksesta vastaa Iso-Britannian toimivaltainen viranomais ja niille myönnetään tunnistusasiakirja Iso-Britanniassa.

Hevospassin myöntäminen

Varsalle myönnetään hevospassi toimitetuilla tiedoilla viimeistään vuoden kuluessa syntymästä. Mikäli toimitetut tiedot eivät ole riittävät kantakirjaan merkitsemistä varten (ehdot kappaleessa 5.1), myönnetään varsalle muun kuin rekisteröidyn hevoseläimen tunnistusasiakirja. Yksilö voidaan myöhemmin ehtojen täytyessä nostaa kantakirjaan rotu- ja sukutiedoilla. Mikäli varsaa ei ole tunnistettu vuoden sisällä syntymästä, myönnetään sille tunnistusasiakirjan kaksoiskappale. Tunnistusasiakirjan myöntämiseksi vuoden kuluessa varsan syntymästä tulee varsan tunnistustietojen, mikrosirutuksen ja polveutumismäärityksen olla tehty viimeistään varsan ollessa 10 kk ikäinen.

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen maantieteellisellä toiminta-alueella (pl. Iso-Britanniassa) syntyneen varsan hevospassin myöntää Suomen Hippos. Myönnetty passi toimitetaan ko. maan viranomaiselle, joka toimittaa hevospassin edelleen hevosenpitäjälle.

Suomen Hippos ei vastaa toisten osapuolten tekemistä virheellisyyksistä kantakirjaan merkittävien hevosten tunnistamisessa eikä polveutumisessa.

Tunnistusasiakirjan on aina kuljettava hevosen mukana. Kadonneen tai tuhoutuneen tunnistusasiakirjan tilalle Suomen Hippos myöntää hevospassiasetuksen mukaisesti hakemuksesta kaksoiskappaleen, kun alkuperäisen tunnistusasiakirjan katoamisesta on annettu luotettava selvitys ja tunnistusasiakirja on mitätöity. Tunnistusasiakirjan uusiminen aiheuttaa hevoselle teurastuskiellon komission asetuksen mukaisesti.

Tunnistusasiakirjan liitteeksi saa Suomen Hippoksen myöntämän jalostustodistuksen (zootechnical certificate), kun hevonen viedään toiseen kantakirjaan merkittäväksi. Ulkomaiseen kantakirjaan merkityltä FWB-kantakirjaan merkittävältä hevoselta vaaditaan jalostustodistus.

5.2. Tietojen kerääminen ja käyttäminen

5.2.1. Henkilötietojen kerääminen ja käsittely

Suomen Hippos kerää ja käsittelee henkilötietoja hoitaessaan julkista hallintotehtävää hevosten rekisteröintiä ja passien myöntämistä varten. Tämän lisäksi Hippos kerää ja käsittelee henkilötietoja hevosten kantakirjaus- ja kilpailutoimintaa varten.

5.2.2. Tulostietojen kerääminen

Jalostusarvostelussa hyödynnetään Suomen Hippoksen järjestämässä jalostusarvostelutilaisuuksissa kerättävää tietoa hevosten ominaisuuksista. Hevosten tulos- ja jälkeläistiedot ovat käytettävissä Suomen Hippoksen tietokannasta sekä muista kotimaisista ja kansainvälisistä tietokannoista.

6. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirja

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirjaan merkitään lämminveriset ratsuhevoset, jotka täyttävät asetut polveutumisvaatimukset. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirja koostuu pääosastosta ja lisäosastosta (ylimääräisestä osastosta). Pääosasto jakaantuu viiteen luokkaan: perusluokka I ja II sekä jalostusluokka I, jalostusluokka II ja valio. Yksilö merkitään siihen kantakirjan luokkaan, johon se on oikeutettu.

Perusluokka I

Tullakseen merkityksi kantakirjan perusluokkaan I, FWB-kantakirjaan merkittävän hevosen tulee täyttää alla mainitut ehdot.

Isän vaatimukset, kaikki ehdot tulee täyttyä:

- polveutuminen palaa hyväksytyihin kantakirjoihin 5 sukupolvessa
- merkitty jalostusluokkaan hyväksytyssä kantakirjassa astutushetkellä
- orilisenssi lunastettu astutuskaudelle

Emän vaatimukset, yksi näistä tulee täyttyä:

- FWB pääosasto perusluokka I tai jalostusluokka/valio
- FWB pääosasto perusluokka II ja kahdessa polvessa jalostusluokkaan merkityt isäoriit
- FWB ylimääräinen osasto ja kahdessa polvessa jalostusluokkaan merkityt isäoriit
- hyväksytyyn kantakirjaan merkitty tamma, jonka polveutuminen palaa hyväksytyihin tai tunnustettuihin kantakirjoihin
- tunnustettuun kantakirjaan merkitty tamma, jolla kahdessa polvessa hyväksytyyn kantakirjan jalostusluokkaan merkityt isäoriit ja polveutuminen palaa hyväksytyihin kantakirjoihin
- tunnustettuun kantakirjaan merkitty emä, joka täyttää suoritusluokkatason 2 vaatimukset, polveutumisessa puutteita isäoriiden jalostusluokkaan merkitsemisissä, polveutuu hyväksytyistä tai tunnustetuista kantakirjoista

Perusluokkaan I merkitään kaikki FWB-kantakirjaan merkittävät varsat ja ulkomaiseen kantakirjaan (kappale 4) merkityt hevoset, jotka täyttävät perusluokkaan I asetetut polveutumisvaatimukset ja joita ei ole jalostusarvosteltu tai hyväksyty jalostusarvostelussa tai tammatt, jotka on palkittu jalostusarvostelussa palkinnolla III. Polveutumisen palaamisella tarkoitetaan sitä, että hevosen esivanhempien tulee olla merkittynä hyväksytyihin kantakirjoihin, vaikka lähemmissä sukupolvissa olisi yksilöitä, jotka ovat merkitty muihin kantakirjoihin.

Lisäksi FWB-kantakirjaan merkittävällä varsalla tulee täyttyä seuraavat ehdot:

- tulee olla tunnistettu kantakirjan sääntöjen mukaisesti
- polveutuminen tulee olla testattu dna-testillä molempiin vanhempiin
- varsalla tulee olla nimi
- emän tulee olla ID-varmennettu ja merkitty kantakirjaan
- Suomessa astuva isäori tulee olla ID-varmennettu, merkitty kantakirjaan ja hyväksyty jalostusarvostelussa

Voimassa olevat hyväksytyt ja tunnustetut polveutumiskantakirjat kappaleessa 4.

Perusluokka II

Perusluokkaan II merkitään yksilö, joka polveutuu FWB-kantakirjan perusluokkaan merkitystä isäoriista ja FWB-kantakirjan pääosastoon merkitystä tammasta tai hyväksytyyn tai tunnustettuun kantakirjaan merkitystä tammasta, joka on otettu FWB-kantakirjaan jalostusarvostelun kautta. Isän myöhempi jalostusluokkaan hyväksyminen ei muuta yksilön statusta kantakirjassa.

Perusluokkaan II merkittyä yksilöä ei voi nostaa jalostusluokkaan. Se ei ole oikeutettu mahdollisiin kasvattajatukiin eikä sillä ole osallistumisoikeutta kasvattajakilpailuihin tai Suomen Hippoksen tamma- ja varsanäyttelyihin.

Ylimääräinen osasto

Kantakirjan ylimääräiseen osastoon merkitään ne lämminveriset ratsuhevoset, jotka eivät polveutumiseltaan täytä pääosaston vaatimuksia, mutta joiden polveutuminen on varmistettu dna-testillä. Yksilöiden tulee todistetusti polveutua neljässä sukupolvessa lämminverisistä ratsuhevosista.

FWB: n merkittävän hevosen tulee täyttää seuraavat ehdot, jotta se merkitään ylimääräiseen osastoon:

- 1) yksilö polveutuu isäoriista, joka on merkitty hyväksytyyn kantakirjan jalostusluokkaan ja
- 2) tammasta, jonka polveutuminen palaa hyväksytyihin kantakirjoihin ja jolla on vähintään ensimmäisessä polvessa jalostusluokan vaatimukset täyttävä isäori.

Ylimääräiseen osastoon merkittyä yksilöä ei voi nostaa pääosastoon. Se ei ole oikeutettu mahdollisiin kasvattajatukiin eikä sillä ole osallistumisoikeutta kasvattajakilpailuihin. Yksilö on oikeutettu osallistumaan Suomen Hippoksen varsanäyttelyihin isäoriin jälkeläisarvostelua varten.

Ylimääräiseen osastoon merkityn tamman jälkeläiset voidaan merkitä pääosaston perusluokkaan I mikäli ne (jokainen ehto tulee täytyä):

- polveutuvat isäoriista, joka täyttää hyväksytyyn kantakirjan jalostusluokan vaatimukset
- emä polveutuu vähintään neljässä polvessa lämminverisistä ratsuhevosista
- emällä on kahdessa polvessa jalostusluokan vaatimukset täyttävät isäoriit tai ylimääräiseen osastoon merkitty emä täyttää suoritusluokkien tason 2 vaatimukset (kohta 7.6.)

Jalostusluokka II

Kantakirjan perusluokkaan I merkitty tamma tai ori voidaan merkitä II-jalostusluokkaan, jos sen saavuttamat jalostusarvostelutulokset ja suoritustulokset täyttävät Suomen Hippoksen ratsu- ja ponivaliokunnan vahvistamat II-luokan vaatimukset ja jos sen jälkeläisissä ei ole todettu sellaisia perinnöllisiä heikkouksia, jotka olennaisesti alentavat jälkeläisten käyttöarvoa. Tarkemmat vaatimukset kappaleessa 7.

Jalostusarvostellut tammat, jotka on palkittu II-palkinnolla, merkitään jalostusluokkaan II.

Jalostusarvostellut tammat, jotka on palkittu III-palkinnolla, voivat nousta jalostusluokkaan II, jos ne jälkeläisten perusteella palkitaan AB-palkinnolla.

Jalostusluokka I

Vähintään kantakirjan perusluokkaan I merkitty tamma tai ori voidaan merkitä jalostusluokkaan I, jos sen saavuttamat jalostusarvostelutulokset ja suoritustulokset täyttävät Suomen Hippoksen ratsu- ja ponivaliokunnan vahvistamat I-luokan vaatimukset ja jos sen jälkeläisissä ei ole todettu sellaisia perinnöllisiä heikkouksia, jotka olennaisesti alentavat jälkeläisten käyttöarvoa. Tarkemmat vaatimukset kappaleessa 7.

Jalostusarvostellut tammat, jotka on palkittu II tai III palkinnolla, ja jotka ovat jälkeläisten perusteella palkittu A-palkinnolla, merkitään jalostusluokkaan I.

Jalostusluokkaan II merkitty ori, joka on jälkeläisten perusteella palkittu A-palkinnolla, merkitään jalostusluokkaan I.

Valioluokka

Kantakirjan jalostusluokkaan I merkitty tamma tai ori voidaan merkitä valioluokkaan, jos sen saavuttamat jälkeläistulokset täyttävät valioluokan vaatimukset (kappale 7.5) ja jos sen jälkeläisissä ei ole todettu sellaisia perinnöllisiä heikkouksia, jotka olennaisesti alentavat jälkeläisten käyttöarvoa. Jälkeläisarvioinnissa otetaan huomioon jälkeläisten näyttely-, jalostusarvostelu- ja kilpailutulokset.

6.1. Kantakirjaan merkitseminen

Kantakirja luo jalostus- ja kilpailutoiminnalle luotettavan perustan, joka turvaa myös kasvattajien ja hevosenomistajien oikeudet.

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirjaan merkittävä yksilö tulee täyttää tunnistamisen vaatimukset kohdan 4.1 vaatimusten mukaisesti sekä kantakirjan vaatimukset, jotka lueteltu alla. Yksilölle, jolle on myönnetty muun kuin rekisteröidyn hevoseläimen hevospassi voidaan myöhemmin päivittää tai tarvittaessa myöntää uusi suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen hevospassi, mikäli hevonen täyttää kantakirjan vaatimukset, jotka lueteltu alla.

6.1.1 Kantakirjaan merkitsemisen vaatimukset

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirjaan voidaan hakemuksesta merkitä varsa

- joka polveutuminen täyttää pääosaston tai ylimääräisen osaston ehdot
- jonka isäoriilla on ollut orilisenssi astutusvuonna
- jonka syntymä on ilmoitettu ja jonka kasvattaja on sitoutunut kantakirjan sääntöihin varsomisilmoituksessa
- jonka syntymätodistus on lunastettu
- joka on tunnistettu kantakirjan sääntöjen mukaisesti
- jonka polveutuminen on vahvistettu
- jolle on annettu hyväksytty nimiehdotus

Orilisenssin voi oriin omistaja, varsan kasvattaja tai varsan omistaja lunastaa jälkikäteen korotettuun hintaan, mikäli lisenssiä ei ole ollut voimassa astutusvuonna.

Astutusten ja varsomisten ilmoittaminen

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevoson kantakirjaan merkittävän varsan vanhempien astutukset tulee olla tallennettuna astutusvuoden syyskuun 15. päivään mennessä. Astutusten ilmoittaminen on mahdollista sen jälkeen, kun oriille on aktivoitu vuosittainen orilisenssi tai tammakohtainen lisenssi. Myöhemmin ilmoitettujen astutusten käsittelystä peritään maksu. Orilisenssimaksun voi suorittaa korotetulla hinnalla myöhemmin. Hinnasto <https://www.hippos.fi/hevoson-omistaminen/hinnasto/>.

Syntymätodistuksella tarkoitetaan oriinpitäjän kuittausta siitä, että astutus- ja varsamaksut on suoritettu. Kuittauksen voi tehdä sähköisesti Heppa-järjestelmään tai allekirjoittamalla syntymätodistuksen.

Ulkomailla syntynyt varsa

Ulkomailla syntynyt lämminverinen ratsuhevosvarsa voidaan merkitä suomalaisen lämminverisen ratsuhevoson kantakirjaan, mikäli se täyttää kantakirjan vaatimukset ja on syntynyt jalostusohjelman maantieteellisellä alueella (kappale 3). Identiteetin varmistamisesta kantakirjaan merkitsemistä varten tulee sopia erikseen Suomen Hippoksen kanssa.

Polveutumismääritys

Kantakirjaan merkittävän yksilön polveutuminen tulee olla varmistettu DNA-määrityksellä sekä isäänsä että emäänsä. DNA-näytteen polveutumismääritystä varten ovat oikeutettuja ottamaan Suomen Hippoksen auktorisoimat henkilöt. Polveutumismäärityksestä peritään vahvistettu maksu. Polveutumismääritykseen otettua DNA-näytettä voidaan hyödyntää tutkimustarkoitukseen Suomen Hippoksen luvalla.

Kasvattaja

Varsan kasvattajaksi merkitään tamman omistaja varsan syntymähetkellä tai taho, jolle on merkitty hallinta kasvattajarekisteriin varsan syntymähetkellä. Kasvattajaa ei voi muuttaa jälkikäteen.

Varsan nimeäminen

Nimeämisessä noudatetaan seuraavia nimeämissääntöjä:

- Nimessä saa olla enintään 23 merkkiä
- Nimi ei saa olla jo käytössä Suomeen rekisteröidyllä ratsuilla tai poneilla, jonka syntymästä on kulunut alle 40 vuotta tai kuolemasta alle 30 vuotta
- Käytössä suomalaiset aakkoset, erikoismerkkien käyttö käsitellään tapauskohtaisesti ja hyväksyttävissä vakiintuneiden ulkomaisten kielten kirjoitusasun mukaisesti
- Ei suositella käytettäväksi nimiliitettä, joka on jo käytössä tunnetulla kasvattajalla. Yksittäisiä kirjaimia ei katsota kasvattajatunnuksiksi
- Ei saa olla loukkaava
- Kasvattajalla on vastuu nimenkäytön tekijänoikeuksista, Hippos ei tarkista käyttöoikeutta nimeen
- Kahden tai useamman kielen yhdistelmänimiä ei sallita, nimi vain yhdellä kielellä
- Heittomerkki hyväksytään nimessä, jos
 - jos se tarkoittaa jotain ulkomaisella kielellä (esim. D'accord) tai
 - tai jos se tulee selkeästi isän tai emän nimestä (esim. D'Avie)
- Hippos pitää kirjaa hylätyistä nimistä omaan käyttöön
- Hippoksella on oikeus nimetä hevonen, jolle hyväksyttyä nimeä toimiteta 10 kk ikään mennessä
- Kantakirjaan merkityn hevosen nimeä ei voi muuttaa ilman erityistä syytä.

6.1.2 Ulkomaisesta kantakirjasta Suomeen tuodut hevoset

Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen kantakirjaan perusluokkaan tai ylimääräiseen osastoon voidaan hakemuksesta merkitä myös ulkomaiseen hyväksytyyn lämminverisen ratsuhevosen kantakirjan pääosastoon merkityt hevoset tai yksilöt, jotka polveutuvat tunnustetuista kantakirjoista ja joiden isäoriit on vähintään kahdessa polvessa merkitty hyväksytyyn kantakirjan jalostusosastoon (hyväksytyt ja tunnustetut kantakirjat kappale 4).

Hevosista tallennetaan kantakirjaan merkintää varten seuraavat tiedot: nimi, ueln, syntymäaika, sukupuoli, rotu, kasvattaja, syntymämaa, sukutiedot, passin myöntäneen järjestön tiedot, id-varmennuksessa tarkistetut tunnistetiedot ja omistaja.

Kantakirjaan merkitsemisestä ja siihen liittyvistä toimenpiteistä peritään vuosittain vahvistettava maksu. Hinnasto löytyy <https://www.hippos.fi/hevosen-omistaminen/hinnasto/>.

Jalostusarvostelussa hyödynnetään Suomen Hippoksen järjestämässä jalostusarvostelutilaisuuksissa kerättävää tietoa. Lisäksi käytetään ulkomaisten kantakirjojen tietokannoista saatavaa tietoa hevosten jalostusarvostelusta ja jälkeläisistä. Hevosten kilpailutulostiedot ovat käytettävissä sekä kotimaisten että ulkomaisten kilpailu- ja jalostusjärjestöjen tietokannoista.

7. Suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen jalostusarvostelu ja nuorten hevosten arvostelu

Kantakirjan perusluokkaan I merkitty hevonen voidaan siirtää jalostusluokkaan, mikäli se täyttää asetetut vaatimukset. Jalostusluokkaan merkittävä hevonen arvioidaan jalostusarvostelutilaisuudessa. Hyväksymisen edellytyksenä on, että hevonen on suorituksiltaan, luonteeltaan, liikkeiltään, rakenteeltaan ja terveydeltään jalostushevoseksi sopiva. Jalostusluokkaan voidaan hyväksyä hevosia, jotka ovat vapaita perinnöllisistä sairauksista ja sellaisista vioista, jotka voivat vaarantaa niiden terveyttä ja hyvinvointia. Heikentyneiden rakenne- tai terveysominaisuuksien perusteella hevosen palkintoa voidaan alentaa tai hevonen voidaan jättää palkitsematta. Mikäli jalostusluokkaan merkityn hevosen jälkeläisillä todetaan haitallinen perinnöllinen vika tai sairaus, voidaan hevonen poistaa jalostuskäytöstä. Joissakin tapauksissa ori voidaan jälkeläisarvostelun perusteella tai geenitestillä todeta vapaaksi perinnöllistä vikaa aiheuttavista geeneistä.

Näyttelytoiminta jakautuu oriiden ja tammojen jalostusarvosteluun sekä varsojen ja nuorten hevosten arvosteluun. Oriit voidaan jalostusarvostella 3-vuotiaasta alkaen oriiden jalostusarvostelutilaisuudessa. Tammat voivat osallistua jalostusarvosteluun 4-vuotiaana Hippoksen tamma- ja varsanäyttelyissä, joissa arvostellaan myös maitovarsat ja 1-2-vuotiaat nuoret sekä 3-vuotiaat tammat ja ruunat.

Hevonen ilmoitetaan näyttelytilaisuuteen annettuna määräaikana. Näyttelytilaisuudessa hevosesta on esitettävä tunnistusasiakirja identiteetin ja tunnistetietojen tarkistamista varten. Näyttelyyn osallistumisesta veloitetaan hinnaston mukaisesti (www.hippos.fi).

Jalostusarvostelussa hyväksytty tai hylätty hevonen voidaan esittää jalostusarvostelussa uudelleen, kuitenkin aikaisintaan seuraavana vuonna. Jalostusarvosteluun tarvittavia tietoja kerätään kotimaisista ja ulkomaisista tietokannoista.

7.1. Oriiden arvostelu

Jotta oriin jälkeläiset voidaan merkitä pääosaston perusluokkaan I, tulee oriin olla hyväksytty ikäluokan vaatimuksen mukaisesti jalostusarvostelussa ja sillä tulee voimassa oleva orilicenssi astutusvuonna. Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen pääosaston perusluokkaan I merkitty vähintään 3-vuotias ori tai hyväksytyyn tai tunnustettuun kantakirjaan merkitty vähintään 3-vuotias ori (kappale 4), joka täyttää pääosaston perusluokka I:n ehdot. Tarkemmat ehdot osallistumisoikeuteen kappaleessa 7.1.2.1.

Jalostusvalinnan tarkoituksena on valita perimältään parhaat hevoset seuraavan sukupolven vanhemmiksi. Valinta jalostusarvostelutilaisuudessa perustuu jalostusohjesäännössä määritettyihin jalostustavoitteisiin, jotka pohjautuvat rotumääritelmään. Jalostettavina ominaisuuksina ovat tyyppi, rakenne, liikkeet, terveys, luonne ja suorituskyky. Jalostusluokkaan hyväksyttävän oriin tulee täyttää nämä vaatimukset populaation keskitasoa paremmin ja edustaa hyviä suorituskulinjoja.

Tyypistä oriilla arvostellaan rotu- ja sukupuolileima, jotka on määritelty rotumääritelmässä. Rakenne arvioidaan lineaarisella profiloinnilla, numeerisesti ja sanallisesti (liitteet 3-5). Rakennetta arvosteltaessa arvioidaan sopusuhtaisuutta, pään, kaulan ja rungon rakenteen yhdenmukaisuutta rotumääritelmän kanssa sekä jalka-asentojen rakennetta. Myös liikeratoja ja niiden ennustetta kestävyydelle arvioidaan. Liikkeistä arvioidaan käynti, ravi ja laukka. Jalostusluokkaan hyväksyttävien oriiden tärkeänä hyväksymisvaatimuksena on suorituskyvynkoe tai vahvat kilpailunäytöt. Suorituskyvyn kokeella arvioidaan aikaisessa vaiheessa oriin jalostusarvoa suoritusoriina.

Oriin jalostusarvostelutilaisuudessa noudatetaan voimassa olevaa jalostusohjesääntöä.

Jalostusarvosteluun osallistuvat oriit suorittavat jalostussuuntauksen ja ikänsä mukaisen suorituskyvynkokeen tai niiltä esitetään ulkomainen testitulokset tai kilpailutulokset seuraavasti:

- 3–5- vuotiaat suorittavat joko askellaji- tai estepainotteiseen suorituskyvynkokeen.
- 6- vuotiaat ja vanhemmat voi tuoda jalostusarvosteluun, mikäli niillä on vaaditut suoritustulokset. 6–13-vuotiaat tulee esittää ratsain. 14-vuotiaita ja vanhempia oriita ei tarvitse näyttää ratsain, mutta halutessaan niin saa tehdä.
- Yli 9-vuotiaita oriita ei pisteytetä ratsain esittämisessä.
- Kaikki jalostusarvosteltavat oriit esitetään hevostarkastuksessa ja ne rakennearvostellaan.
- Toisessa hyväksytyssä kantakirjassa jalostusluokkaan merkityt oriit merkitään jalostusluokkiin I tai II niiden ulkomaisten tulosten perusteella.

Jalostusarvostelussa hyväksytty ori merkitään jalostusluokkaan I tai II ja sen jalostusarvostelu on voimassa alla mainitusti. Ehtona oriin hyväksymiselle jalostusarvostelussa on, ettei sitä ole aikaisemmin muussa maassa poistettu jalostuskäytöstä rakennevikojen tai terveydellisten tai eläinsuojelullisten syiden perusteella. Oriiden kilpailu- ja jälkeläistulokset arvioidaan vuosittain, minkä perusteella ne voidaan nostaa ylempään jalostusluokkaan. Ori siirtyy jalostusluokasta takaisin perusluokkaan I, mikäli se ei määrääikäisen jalostusarvostelun päättymisen jälkeen suorita jalostusohjelmassa määriteltyä jalostusarvostelua hyväksytysti.

Jalostusarvostelun voimassaoloaika

- 3- vuotiaalle 1 - 2 vuotta
- 4- vuotiaalle 1 vuotta
- 5- vuotiaalle tai vanhemmalle toistaiseksi voimassa oleva

Suomen Hippoksen ratsu- ja ponivaliokunta vahvistaa muutokset kantakirjan jalostusluokkien vähimmäisvaatimuksiin. Jalostusohjesäännössä määritellään minimivaatimukset oriin polveutumiselle, terveydelle, rakenteelle ja suorituskyvylle. Hevosien jalostuksellisen arvioinnin suorittaa Suomen Hippoksen nimeämä orilautakunta (eläinlääkäri, rakennearvostelijat, este- ja askellajituomarit, testiratsastajat sekä tallikäyttäjätymisen arvioija ja stewardi). Tarkemmat suoritusvaatimukset ja -ohjeet on kirjattu alla.

7.1.1 Mittaus ja eläinlääkärintarkastus

Jalostusarvosteltavilta hevosilta mitataan säkäkorkeus, lautaskorkeus, rinnanympäryys ja etusäären ympäryys.

Ennen jalostusarvostelua oriille suoritetaan hammastarkastus ja röntgenkuvataan määrätyt kohdat nivelistä. Pöytäkirja ja kuvat toimitetaan määräjän puitteissa Suomen Hippokselle eläinlääkärin arvioitavaksi. Oriilta voidaan evätä osallistuminen jalostusarvosteluun pöytäkirjan löydösten perusteella. Jalostusarvostelutilaisuudessa hevosen yleinen terveydentila arvioidaan ja suoritetaan ortopedinen eläinlääkärintarkastus (liite ell pöytäkirja). Tarkemmat terveysominaisuudet määriteltä kohdassa 7.2.

7.1.2 Suorituskyvynkokeet

Suorituskyvynkokeisiin osallistuvat vähintään kolmevuotiaat suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen jalostukseen tarjottavat oriit, joilla ei ole korvaavia tuloksia käytössä. 6-vuotiaat ja vanhemmat oriit voidaan esittää jalostusarvostelussa, jos niillä on kappaleen 7.1.2.1 mukaiset kilpailutulokset. Oriin tulee täyttää suoritusvaatimukset voidakseen osallistua jalostusarvosteluun. Orilautakunnalla on oikeus hyväksyä perustellusta syystä arvosteluun ori, jonka suoritustulokset poikkeavat mainituista vaatimuksista, sekä tulkinnanvaraisissa tilanteissa päättää oriin osallistumisoikeudesta. Kaikki 4–13-vuotiaat oriit esitetään ratsain. Yli 9-vuotiaita oreja ei pisteytetä, ne saavat vain sanallisen arvion.

- 3-vuotiaat oriit suorittavat joko askellaji- tai estepainotteisen suorituskyvynkokeen. Kaikki oriit osallistuvat hevostarkastukseen ja mittaukseen, rakennearvosteluun sekä askellajien arviointiin vapaana ja ratsain esittämiseen. Askellajipainotteiset oriit esitetään liinassa juoksuttaen. Estepainotteiset hevoset hyppäävät irtohypytyksujassa kaksi kertaa, joista ensimmäinen kerta on harjoituspainotteinen. Kolmevuotiaiden oriiden testin tehtävänä on antaa monipuolinen kuva oriin ominaisuuksista. Oriin jalostusluokkaan merkitseminen ratkaistaan testin eri osakokeiden antaman kokonaisuuden perusteella.
- 4-5-vuotiaat oriit suorittavat joko askellaji- tai estepainotteisen suorituskyvynkokeen. Testiin kuuluu kaikilla hevostarkastus ja mittaus sekä rakennearvostelu. Askellajihevosilla lisäksi askellajikoe I ja askellajikoe II, estehevosilla yhdistetty askellajikoe I ja estekoe I sekä estekoe II.
- Askellajikokeiden vaatimukset on kirjattu ikäluokittain alle. Oriiden tulee olla ominaisuuksiltaan ja ratsastettavuudeltaan ikäisekseen sopivassa kokoamisasteessa. Ominaisuuksia voidaan testata ratsastamalla ikäluokittain määriteltäviä tehtäviä ja tehtävillä arvioidaan lineaarisella profiililla oriiden laatua.
 - 4-vuotiaat: Ori taipuu molempiin suuntiin, liikkuu tasapainossa suorilla ja kaarevilla urilla (20 m ympyrät), pystyy pidentämään ja lyhentämään askeltaan.
 - 5-vuotiaat: Edellisten lisäksi ori suoriutuu sivuttaisliikkeistä, sillä on ikäisekseen sopiva kokoamiskyky, laukanvaihdot käynnin kautta onnistuvat, samoin 10 m voltit ja vastalaukka.
- Oriiden esteominaisuudet arvioidaan lineaarisella profiiloinnilla estekokeessa hypättävillä vakioradoilla (liitteet Oriohjeissa). Oriiden tulee suoriutua tehtävistä (taulukon vähimmäisvaatimusten mukaan) hyvin ja osoittaa laatua. Ohjeelliset estekorkeudet ovat:
 - 4-vuotiaat 90–100 cm, 4-vuotiaat oriit hyppäävät esteet 1-5 numerojärjestyksessä.
 - 5-vuotiaat 100–120 cm, 5-vuotiaat oriit hyppäävät koko radan numerojärjestyksessä.
 - Esteiden maksimipituus on esteen korkeus +20 cm.

*7.1.2.1. Jalostusarvosteluun oikeuttavat suoritusvaatimukset ja suorituskyvynkokeen korvaavat tulokset
Yli 6- vuotiaiden oriiden jalostusarvosteluun oikeuttavat suoritusvaatimukset:*

ESTERATSASTUS

6-vuotiaat (5-vuotiskaudella)

- Vähintään 5 nollarataa 5-vuotiaana perusradalta tai kahden vaiheen kilpailun ensimmäisestä vaiheesta kansallisen/KV-tason kilpailun 110 cm tai korkeammasta luokasta, kuitenkin näistä vähintään 3 nollarataa vähintään 120 cm tasolta.

7-vuotiaat (6-vuotiskaudella)

- Vähintään 5 nollarataa 6-vuotiaana perusradalta tai kahden vaiheen kilpailun ensimmäisestä vaiheesta kansallisen/KV-tason kilpailun 120 cm tai korkeammasta luokasta, kuitenkin näistä vähintään 3 nollarataa vähintään 130 cm tasolta.

8-vuotiaat (7-vuotiskaudella)

- Vähintään 5 nollarataa perusradalta tai kahden vaiheen kilpailun ensimmäisestä vaiheesta 3-5 - tason kilpailun 135 cm tai korkeammasta luokasta.

9-vuotiaat ja vanhemmat

- Suoritusluokkataso 4: CSI5* 150cm sijoitus.

KOULURATSASTUS

6-vuotiaat (5-vuotiskaudella)

- FEI 5-vuotiaiden hevosten ohjelmat vähintään 2 tulosta vähintään 78%

7-vuotiaat (6-vuotiskaudella)

- FEI 6-vuotiaiden hevosten ohjelmat vähintään 2 tulosta vähintään 78%

8-vuotiaat (7-vuotiskaudella)

- 7-vuotiaat vähintään kolme tulosta vähintään 72% vaativa A tasolta (FEI).

9-vuotiaat ja vanhemmat

- Suoritusluokkataso 4: CDI5* Grand Prix, Grand Prix Special, Grand Prix Kür sijoitus.

KENTTÄRATSASTUS

6-vuotiaat (5-vuotiskaudella)

- koulu- tai estetulosten perusteella

7-vuotiaat (6-vuotiskaudella)

- 1 CIC1* (ei virheitä maastosta ja max 4 vp rataesteiltä) sekä 1 CNC1*

8-vuotiaat (7-vuotiskaudella)

- 1 CCI1* tai 1 CIC 2* (ei estevirheitä maastossa) sekä 1 CIC2* tai 2 CNC 2* (ei estevirheitä maastossa ja max 4 vp esteissä)

9- vuotiaat ja vanhemmat

- Suoritusluokkataso 4: CCI4* tai KV mestaruudet sijoitus.

Ratsain esittämisen korvaavat tulokset vanhemmille oreille:

Ratsain esittämisen korvaavia tuloksia on anottava Suomen Hippos ry:ltä. Vähimmäisvaatimukset ovat seuraavat:

- Kouluratsastuksessa vähintään 5 sijoitusta vaativassa A luokassa asianomaisen maan virallisen kilpailusäännön mukaan.
- Esteratsastuksessa vähintään tasolta 140 cm viisi sijoitusta asianomaisen maan virallisen kilpailusäännön mukaan. Erikoisluokkien sijoituksia ei oteta huomioon. Sijoituksia on oltava vähintään kahden kilpailukauden ajalta.
- Kenttäkilpailussa 3 sijoitusta vaativassa (**-****) tai 2 sijoitusta vaativassa (**-****) ja yksi sijoitus vaikeassa (***-****) tai 2 hyväksyttyä tulosta kansainvälisessä luokassa (vaikea, ***-****). Tulokset on oltava vähintään kahdelta kaudelta.
- Täysiveriori voidaan hyväksyä jalostusluokkaan laukkakilpailutulosten perusteella, mikäli oriin katsotaan (RPVK hyväksyy) merkittävästi edistävän populaation kehitystä.

7.1.2.2. Oriiden jalostusarvostelun pisteytys

Jalostuseläinten valinta on yksilöarvostelu, jossa huomioidaan

1. Polveutuminen ja jälkeläistulokset
2. Terveystila
3. Tallikäyttäytyminen ja hevostarkastus
4. Rakenneominaisuudet
5. Suoritusominaisuudet

Oriin arvostelussa käytetään lineaarista profilointia, sanallista arviointia, sekä numeerista arviointia. Terveystilan, luonneominaisuuksien, rakenneominaisuuksien ja suoritusominaisuuksien numeerisessa arvioinnissa käytetään arvosteluasteikkoa 0-10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

Pisteskaala:

Pisteet:

Erinomainen	10
Erittäin hyvä	9
Hyvä	8
Melko hyvä	7
Tyydyttävä	6
Välttävä	5
Heikko	4
Melko huono	3
Huono	2
Erittäin huono	1
Ei esitetty	0

Edellytyksenä Jalostusluokka I merkitsemiselle tulee oriin täyttää jalostusoriille asetettavat vaatimukset, sekä täyttää määritellyt pisterajat luonneominaisuuksien, sekä rakenne ja suoritusominaisuuksien osalta.

1. Polveutuminen:

Tavoitteena on jalostuksen tehostaminen valitsemalla yksilöitä, jotka ovat jo sukunsa, suoritustulosten tai periyttämiskyvyn perusteella potentiaalisia populaation parantajia. **Polveutumisessa huomioidaan kolmessa polvessa sukulinjat. Jos yksilön suvussa esiintyy kansainvälisen korkeimman tason suoritushivosia, tai sukuhevosilla on vahvat omat jälkeläisnäytöt voi pisteitä saada suvun perusteella seuraavasti:**

- a. Oriin suku pisteytetään: Ori saa emän suvun puolen polveutumisen perusteella 0 - 1 p ja isän suvun puolen polveutumisen perusteella 0 - 0,5 p. Toivottavaa on, että jalostukseen tarjottavan oriin polveutumisen yhteispiste isän ja emän suvun perusteella on 1,5 p. Oriin on saatava vähintään 0,5 p polveutumisensa perusteella voidakseen osallistua jalostusarvosteluun.
- b. Rotujärjestö antaa lausunnon oriin polveutumisen, jälkeläistulosten tai oriin omien suoritusten perusteella. Lausuntoa voidaan käyttää tukena suvun arvioinnissa.

		Pisteskaala	Jalostusluokka I raja
1. Polveutuminen	Yksilön emän suku:	0-1	Yhteenlaskettu polveutumispiste vähintään 1, ei koske kolmevuotiaita
	Yksilön isän suku:	0-0,5	

2. Terveydentila:

Terveydentilan tarkastuksessa tutkitaan oriin yleinen ja ortopedinen terveys. Lisäksi röntgenkuvauksessa tutkitaan oriin jalkojen luuston terveys. Hevostarkastuksen tarkoituksena on sulkea pois eläinsuojelullisesti oriin käyttöä jalostuksessa estävät sairaudet ja perinnölliset viat, joista osa saattaa ilmetä vasta seuraavassa sukupolvessa.

Tehtyjen tutkimusten perusteella jalostusarvostelulautakunnan eläinlääkäri antaa oriin terveydentilasta sanallisen ja numeerisen arvostelun, joka liitetään oriin jalostusarvosteluun. Myös röntgenlausunto liitetään oriin jalostusarvosteluun.

Terveydelliset ja eläinsuojelulliset syyt voivat aiheuttaa oriin hylkäämisen.

Terveysvaatimukset on esitetty kohdassa 7.2.

Pisteytettävät terveysominaisuudet:

		Pisteskaala	Jalostusluokka I raja
2. Terveys	Ylenen terveydentila:	0-10	6
	Ortopedinen tila:	0-10	6

3. Tallikäyttäytyminen ja hevostarkastus

Oriiden käyttäytymistä tallissa ja testialueella tarkkaillaan koko testin ajan. Vakava käytöshäiriö voi aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Oriin jalostusarvostelu voidaan keskeyttää, mikäli oriin käytös viittaa siihen, että ori ei ole tehtävien tasalla henkisiltä tai fyysisiltä ominaisuuksiltaan.

Tallitarkkailija antaa **3-5 -vuotiaan oriin** luonneominaisuuksista sanallisen ja numeerisen arvostelun. Lautakunnassa toimiva eläinlääkäri antaa oriin luonneominaisuuksista terveydentilan tarkastuksen yhteydessä sanallisen ja numeerisen arvostelun.

Tallikäyttäytymisen- ja hevostarkastuksen luonne- ja käsiteltävyysepisteet:

		Pisteskaala	Jalostusluokka I raja
3. Tallikäyttäytyminen ja hevostarkastus	Tallitarkkailu (3-5v oriit):	0-10	6,5
	Terveystarkastus:	0-10	6,5

4. Rakenneominaisuudet

Rakenne- ja suoritusominaisuuksista tehdään lineaarinen profilointi, sanallinen arviointi, sekä numeerinen arviointi.

- Lineaarinen profilointi: lineaarinen profilointi tehdään ennalta sovittujen ominaisuuksien osalta ja kuvaa arvosteltavan yksilön ominaisuuksia suhteessa populaation keskitasoon. 70 % populaatiosta sijoittuu kolmeen keskimmaiseen kohtaan, mutta jalostusoriin odotetaan useammalta ominaisuudeltaan olevan lähempänä positiivista ääripäätä kuin keskellä.
- Pisteytys eri kohdista määrittelee oriin laadun suhteessa jalostustavoitteisiin.
- Lyhyt sanallinen lausunto sisältää olennaisia asioita oriin ominaisuuksista ja voi kertoa myös muita asioita kuin ne, mitkä ovat lineaarisessa profiloinnissa.

Rakenneominaisuuksista laaditaan lineaarisen profiloinnin pohjalta kuvaus hevosen ominaisuuksista. Lineaarisen profiloinnin ohella hevoset pisteytetään määriteltyjen ominaisuuksien osalta.

Pisteytettävät rakennearvostelukohdat:

		Pisteskaala	Jalostusluokka I raja
4. Rakenne	a) Tyyppi:	0-10	7
	b) Pää/kaula/runko:	0-10	7
	c) Jalat ja liikkeiden säännöllisyys:	0-10	6,5
	Yhteenlasketut rakennepisteet (a+b+c):	0-30	Askellajihevokset: 22,5 Estehevokset 21,5

5. Suoritusominaisuudet

Ratsuhevosjalostukseen hyväksyttävien oriiden tärkeänä hyväksymisvaatimuksena on suorituskyvynkoe tai vahvat kilpailunäytöt. Suorituskyvyn kokeella arvioidaan aikaisessa vaiheessa 3-5 -vuotiaan oriin jalostusarvoa suoritusoriina. Suoritusominaisuuksista laaditaan lineaarisen profiloinnin pohjalta kuvaus hevosen ominaisuuksista. Lineaarisen profiloinnin ohella hevoset pisteytetään määriteltyjen ominaisuuksien osalta.

Pisteytettävät suoritusominaisuudet:

5. Suoritusominaisuudet	3-5 v oriit, jalostusluokka I raja	Askellajihevoset	Estehevoset
	a) Tekniikka	Käynti, ravi ja laukkapiste, joiden keskiarvo vähintään 8, mikään osapiste ei alle 7,5	Hyppytekniikka 8
			Askellajit: käynti, ravi ja laukkapisteen keskiarvo vähintään 7, mikään osapiste ei alle 6,5
	b) Luonneominaisuudet:	8	8
	c) Yleisvaikutelma ja kapasiteetti:	8	8
d) Ratsastettavuus:	8	8	

6v ja vanhempien oriiden suoritusominaisuuksia mitataan kilpailutulosten perusteella, jotka ovat esivaatimuksena jalostustarkastukseen osallistumiselle (määritelty kohdassa 7.1.2.1). Jalostustarkastuksen yhteydessä ratsain esitettävillä oriille kirjattava lineaarinen, numeerinen tai sanallinen lausunto suoritusominaisuuksista ei vaikuta oriin hyväksymiseen.

Jalostusarvostelun tulokset

Suorituskyvynkokeen lopulliset tulokset julkaistaan koko testin päätyttyä. Oriin omistajalla tai edustajalla on oikeus keskustella tuomariston kanssa osien suorituksista erikseen ilmoitetuissa keskustelutilaisuuksissa.

7.1.3 Jalostusluokkaan hyväksyminen suomalaisen jalostusarvostelutuloksen perusteella

Jalostusluokka I

Jalostusluokkaan hyväksyminen on ehto oriin jälkeläisten merkitsemiseksi pääosaston perusluokkaan I ja koskee sekä luonnollisia astutuksia että keinosiemennystä ja alkionsiirtoa. Jalostusluokkaan hyväksymättömän oriin jälkeläinen voi päästä ainoastaan pääosaston perusluokkaan II, mikäli se muuten täyttää ehdot.

Jalostusluokkaan I merkittävän yksilön tulee olla merkitty FWB-kantakirjan pääosaston perusluokkaan I tai jalostusluokkaan II, tai sillä on voimassa oleva jalostusarvostelu hyväksytyin kantakirjan pääosastossa. Tuontispermaa käytettäessä jalostusluokkaan I (yleinen orilisenssi) hyväksyttäväksi esitettävistä oriista tulee lisensihakemuksen yhteydessä toimittaa oriin röntgenkuvat tai röntgenlausunto.

Jalostusarvostelutuloksen perusteella ori merkitään Jalostusluokkaan I, mikäli ori suorittaa oritestin kaikki osa-alueet hyväksytysti ja minkään kohdassa 7.1.2.2. määritellyn osa-alueen numeerinen arvosana ei ole alle määritellyn pisterajan.

Jalostusluokka II

Jos 5v tai vanhempi ori täyttää muilta ominaisuuksiltaan jalostusluokka I vaatimukset jalostustarkastuksessa, mutta ori ei täytä joko rakenteen tai suorituskyvynkokeen osalta kaikkia vaatimuksia, voidaan ori merkitä jalostusluokkaan II ehdon 1 tai 2 täytyttyä:

1. 5v oritestin tekevälle oriille, joka rakenne- ja muilta ominaisuuksiltaan täyttää jalostusluokka I vaatimukset:
 - o tekniikkapisteiden (käynti + ravi + laukka) keskiarvo on askellajihevosilla vähintään 7,76, mikään pisteytettävä ominaisuus ei ole alle 6,5
 - o estehevosilla hyppytekniikka + laukka + yleisvaikutelma -pisteiden keskiarvo on vähintään 7,76, mikään pisteytettävä ominaisuus ei ole alle 6,5
2. Ori täyttää suoritus-, sekä muilta ominaisuuksiltaan jalostusluokka I asetetut vaatimukset ja
 - o askellajihevosen yhteen lasketut rakenne pisteet ovat yli 22, mikään arvostelukohta ei ole alle 6,5
 - o estepainotteisen testin tekevän oriin yhteen lasketut rakenne pisteet ovat yli 21, mikään arvostelukohta ei ole alle 6,5

7.1.4. Jalostusluokkaan hyväksyminen ulkomaisen testituloksen perusteella

Suorituskyvyn osalta oriiden tulee täyttää seuraavat maakohtaiset vaatimukset:

- Ruotsi: Kaikki 4-vuotiaat ja vanhemmat oriit, jotka ovat suorittaneet hyväksytysti ASVH:n oritestin ja jotka ovat jalostusluokassa ilman rajoituksia.
- Norja: Kaikki 4-vuotiaat ja vanhemmat oriit, jotka ovat suorittaneet hyväksytysti NV:n oritestin ja jotka ovat jalostusluokassa ilman rajoituksia.
- Hollanti: Kaikki koulu (DP)- ja este (SP)- jalostussuunnille hyväksytyt oriit, jotka täyttävät KWPN:n asettamat hyväksymisrajat rajoittamattomalle jalostukseen käytölle.
- Saksa: Oriit, jotka ovat saavuttaneet 14:n tai 50:n päivän testissä FN:n hyväksymällä testausasemalla seuraavat tulokset: 14 päivän testi (vanha 30 päivän testi): - 3-vuotiaana suoritettuna todistus este- tai koulupainotteisen testin loppuarvosanasta ("Springbetonde Endnote" tai "Dressurbetonde Endnote") vähintään 8,5 tai kokonaisarvosana vähintään 8,0. Lupa on voimassa 3-vuotiskauden loppuun. Tämän jälkeen oriin on suoritettava joko 50 päivän testi asetettujen rajojen mukaan, suoritettava urheilutesti tai saavutettava kvaalitulokset Bundeschampionaattiin. Vaihtoehtoisesti oriin tulee suorittaa FWB-oritesti tai toisen hyväksytyyn kantakirjan vaadittavat testit. Urheilutestistä tulee suorittaa kaksi ennen oriin lopullista hyväksymistä. Urheilutestistä tulee saada joko este- tai koulutestistä vähintään loppupistemäärä 8,0. - 4-vuotiaana esitettävän oriin on suoritettava sekä 14 päivän testi että urheilutesti tullakseen hyväksytyksi 4- vuotiskaudelle. Tämän jälkeen vaaditaan 5-vuotiskaudelta joko urheilutesti II tai kvaalautuminen Bundeschampionaattiin. 50 päivän testi (vanha 70 päivän testi): - 3-5 -vuotiaana suoritettuna todistus "Springbetonde Endnote", loppuarvosana vähintään 8,0 tai todistus "Dressurbetonde Endnote", loppuarvosana vähintään 8,0.
- Tanska: DWB:n 35 päivän testi: Oriit, jotka saavuttavat vähintään yhteispisteet 800 ja mikään arvosana ei ole alle 7 (siinä osa-alueessa, johon oriit testataan).
- Belgia: 3-6-vuotiaan oriin on täytettävä BWP:n asettamat hyväksymisvaatimukset ja niihin sisältyvät kilpailutulostaatimukset. Zangersheide- ja sBs -hyväksytyjen oriiden tulee lisäksi täyttää FWB-kantakirjan jalostusluokille asetetut suoritusvaatimukset.
- Ranska: SF: oriiden tulee olla SF:n hyväksymiä ja 4-6 -vuotiaina niiden tulee kuulua ikäluokkansa parhaaseen 10%:iin esteratsastuksen "LeCycle Classique":ssa.

Vanhempien oriiden hyväksymisessä käytetään seuraavia jalostusindeksirajoja, mikäli ne ovat saatavilla:

- Saksan este- tai koulublup vähintään 130, arvosteluvarmuus vähintään 70 %
- Hollannin este- tai koulublup vähintään 125, arvosteluvarmuus vähintään 70 %
- Ruotsin este- tai koulublup vähintään 130, arvosteluvarmuus vähintään 70 %
- Muista maista suoritusluokkatason 4 mukaisesti.

Jalostusluokka II

Jalostusluokkaan II merkittävän yksilön tulee olla merkitty FWB-kantakirjan pääosaston perusluokkaan I tai jalostusluokkaan ulkomaisessa hyväksytyssä kantakirjassa.

3-vuotiaat oriit

- Tanskan 10 päivän oritestissä hyväksytyt oriit, jotka ovat merkitty jalostusluokkaan tai vastaavaan
- Ruotsissa 3-vuotistestissä hyväksytyt oriit, jotka ovat merkitty jalostusluokkaan tai vastaavaan
- Norjassa 3-vuotistestissä hyväksytyt oriit, jotka ovat merkitty jalostusluokkaan tai vastaavaan

- Saksan 14 päivän oritestissä hyväksytyt oriit, jotka ovat merkitty jalostusluokkaan tai vastaavaan, mutta jotka eivät ole saavuttaneet jalostusluokkaan I vaadittavaa pistemäärää

4-vuotiaat ja vanhemmat oriit

- oriit, jotka on merkitty ulkomaiseen hyväksytyyn pääkantakirjan pääosastoon ja jotka ovat merkitty jalostusluokkaan tai vastaavaan, mutta jotka eivät täytä jalostusluokan I vaatimuksia
- oriille voidaan merkitä jalostusluokkaan niin pitkäksi aikaa kuin sen jalostusarvostelu on voimassa ulkomaisessa kantakirjassa, tämän jälkeen oriin on suoritettava ikäluokkansa vaatimusten mukaiset testit joko ulkomaisessa kantakirjassa tai FWB-kantakirjassa tai se poistetaan jalostusluokasta.

-

Oriiden jalostukseenkäyttöoikeudet jalostusluokassa II

- Jalostusluokkaan II merkityt oriit ovat käytettävissä tammakohtaisilla orilisensseillä. Jokaiselle tammalle tulee lunastaa oma tammakohtainen lisenssi, joka on voimassa kyseisen kauden ajan.
- Oritta kohden voidaan lunastaa useita tammakohtaisia lisenssejä.
- 3-vuotiaana ulkomaiseen kantakirjaan hyväksytyjen oriiden testitulokset ovat voimassa oriin ollessa 3-vuotias. Tämän jälkeen oriin on suoritettava ikäluokkansa vaatimusten mukaiset testit joko ulkomaisessa kantakirjassa tai FWB-kantakirjassa tai se poistetaan jalostusluokasta.

7.2 Terveysominaisuudet

Näyttelypaikalle ei saa tuoda hevosta, jolla on todettu tarttuva sairaus tai jolla on tarttuvaan sairauteen viittaavia oireita. Sairaana (esim. krooniset voimakkaat ontumat tai hengitystiesairaudet), hoitamattomana tai hyvin alikuntoisena hevosta ei myöskään esitetä näyttelyssä. Tällaisissa tapauksissa hevonen voidaan lautakunnan harkinnan mukaan jättää arvostelematta eläinsuojelullisista syistä.

Oriiden jalostusarvostelutilaisuudessa on arvostelujen ajan paikalla Suomen Hippos ry:n nimeämä eläinlääkäri, joka toimii oriiden jalostusarvostelulautakunnan jäsenenä.

Terveydelliset ja eläinsuojelulliset seikat sekä tässä jalostusohjelmassa mainitut tai myöhemmin esille tulevat jalostuskäyttöön vaikuttavat perinnölliset viat voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Lautakunnan muut jäsenet voivat myös olla mukana eläinlääkärintarkastuksessa.

Oriiden tutkimuksessa kiinnitetään huomiota hevosen yleiseen terveydentilaan ja käyttäytymiseen. Oritta on pystyttävä tutkimaan arvostelutilaisuudessa. Mikäli oriin käyttäytyminen ei mahdollista tutkimista, voidaan arvostelu keskeyttää. Oriiden terveydentilasta tutkitaan erityisesti yleinen terveydentila, sukuelimet, suu ja hampaat sekä liikuntaelinten terveydentila. Tehtyjen tutkimusten perusteella jalostusarvostelulautakunnan eläinlääkäri antaa oriin terveydentilasta sanallisen ja numeerisen arvostelun, joka liitetään oriin jalostusarvosteluun. Terveysominaisuudet arvioidaan asteikolla 0-10. Myös röntgenlausunto liitetään oriin jalostusarvosteluun. Terveydelliset ja eläinsuojelulliset syyt voivat aiheuttaa oriin hylkäämisen.

Jalostusluokkaan merkitty hevonen voidaan arvostella uudelleen, kuitenkin aikaisintaan seuraavana vuonna.

7.2.1 Lääkeaineet

Hippoksen tapahtumissa noudatetaan Suomen Hippoksen lääkintäohjeita. Oriiden jalostusarvostelussa noudatetaan Suomen Hippos ry:n ravikilpailusääntöjä lääkeainejäämien suhteen. Valvonta suoritetaan pistokokein näyttelypaikoilla. Mikäli ori on eläinlääkärin määräämällä lääkityksellä näyttelyn aikana, tästä on ilmoitettava näyttelyn eläinlääkärille tai lautakunnan puheenjohtajalle ennen näyttelyä. Tapauskohtaisen harkinnan ja eläinlääkärin todistuksen perusteella oriille voidaan myöntää lupa osallistua näyttelyyn myös lääkityksen alaisena. Mikäli lääkitys voi vaikuttaa hevosen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen lupaa ei myönnetä.

Sallittujen ja kiellettyjen lääkeaineiden listaus ja niiden varoajat erillisessä liitteessä.

7.2.2 Kivekset

Kaikilta jalostusluokkaan merkityiltä lämminverisiltä ratsuoriilta vaaditaan fertiliteettitutkimus ensimmäisen siitoskauden aikana.

Erilaisia kivesvikoja ovat esimerkiksi nivustyrä, piilokives, kiertynyt kives, kivesten epänormaali koko tai rakenne sekä kivistulehdus. Kivesvika voi aiheuttaa oriin hylkäyksen.

Jalostusluokkaan merkittyjen oriiden omistajien on ilmoitettava Suomen Hippokseen, mikäli ori myöhemmin operoidaan nivustyrän vuoksi. Oriille on tällöin tehtävä fertiliteettitutkimus. Suomen Hippoksen jalostusvaliokunta käsittelee tehdyt ilmoitukset.

Jalostusvaliokunta seuraa vuosittain oriiden varsomisprosentteja. Mikäli aihetta ilmenee, ori voidaan määrätä fertiliteettitutkimuksiin. Mikäli oriilla on ollut vuodessa yli 10 tammaa ja näiden varsomisprosentti on alle 40 % tai toistuvasti alle 50 % määrätään ori fertiliteettitutkimukseen. Fertiliteettitutkimusten tulokset ovat julkisia.

7.2.3 Hammasviat

Kaikki purennan epänormaalit löydökset kirjataan ylös. Etuhampaiden ylä- tai alapurenta (yli puolen hampaan mitta), voi olla voimakkaana hylkäävä löydös. Poskihampaiden voimakas ylä- tai alapurenta, hammasrivistön siirtymät tai puuttuvat hampaat kirjataan ylös. Ori voidaan tarvittaessa ohjata jatkotutkimuksiin ennen jalostusluokkaan merkitsemistä. Mikäli oriilta puuttuu hampaita, vaaditaan tästä aina eläinlääkärintodistus. Hampaiden epänormaali kuluminen kirjataan lausuntoon. Kitalakihalkio on hylkäävä löydös. Vakava purentavika voi aiheuttaa oriin hylkäämisen.

7.2.4 Käytöshäiriöt

Orinäyttelyyn ilmoittauduttaessa oriin omistaja tai haltija ilmoittaa ilmoittautumislomakkeessa oriilla esiintyvät käytöshäiriöt. Vakavat käytöshäiriöt (esim. puunpureminen, ilman nieleminen, kutominen, vihaisuus) kirjataan lausuntoon. Vakavat käytöshäiriöt voivat aiheuttaa oriin hylkäyksen.

7.2.5 Luuston kasvuhäiriöt

Yleisimmät kasvuhäiriöiden esiintymispaikat ovat vuohisnivel (sekä etu- että takajalassa), kinnernivel ja takapolvi. Röntgenkuvalöydökset voivat aiheuttaa hylkäyksen.

7.2.6 Geneettiset testit

Jalostusluokkaan merkittävä ori tai tamma tulee olla dna-testattu vanhempiinsa.

Jalostusluokkaan merkittävät oriit testataan warmblood fragile foal syndrome:n (WFFS) varalta. Testaus sisältyy näyttelymaksuun. Näyte otetaan hevostarkastuksen yhteydessä. Jalostukseen käytäviä tammoja suositellaan testattavaksi WFFS varalta.

7.2.6.1 WFFS

WFFS on lämminverisillä hevosilla tavattu autosomaalisesti resessiivisesti periytyvä sairaus. Sairaus vaikuttaa kehon sidekudoksiin aiheuttaen epänormaalin ohuen ja hauraan ihon ja limakalvot, jotka ovat alttiita leesioille eli haavaumille. Jos sairastunut varsa ei abortoidu jo tiineyden aikana, syntyy se kuolleena tai joudutaan lopettamaan heti syntymän jälkeen. Resessiivinen eli piilevä periytyminen aiheuttaa sen, että yksilö voi olla geenin kantaja, mutta sairaus ei itse yksilössä näy ulospäin. Varsa sairastuu vain, mikäli se saa kyseisen geenin molemmilta vanhemmiltaan. Kahden kantajan käyttämistä ei suositella. Jos käytettävä ori on kantaja, suositellaan tamman testaamista WFFS:n varalta ennen tamman siementämistä.

7.3. Tammojen arvostelu

Tamma voidaan esittää jalostusarvostelua varten, mikäli se täyttää kappaleessa 6 mainitut perusluokan I polveutumisvaatimukset. Jalostusarvosteluun voivat osallistua 4-vuotiaat ja vanhemmat tammat. Mikäli tamma on tiine, voi se osallistua jalostusarvosteluun neljänteen tiineyskuukauteen asti.

Jalostusarvostelussa tamma arvioidaan luonteen, liikkeiden, rakenteen ja terveyden osalta ja kuvataan tamman suku. Jalostusarvostelutulosten perusteella tamma voidaan merkitä jalostusluokkaan. Tässä jalostusohjelmassa mainitut tai myöhemmin esille tulevat jalostuskäyttöön vaikuttavat vakavat perinnölliset sairaudet ja muut viat, jotka heikentävät tamman ja sen jälkeläisten hyvinvointia, voivat estää tamman palkitsemisen jalostusarvostelussa.

Jalostusarvosteluun ilmoittautumisen yhteydessä tamman osallistumisoikeus tarkistetaan ja sen mahdolliset kilpailu- ja jälkeläistulokset kerätään jalostusarvostelun tueksi. Jalostusarvostelutapahtumassa tamman identiteetti varmistetaan ja siltä mitataan säkäkorkeus, lautaskorkeus, rinnanympäryys ja etusäären ympäryys. Sen purenta tarkistetaan mittauksen yhteydessä ja tehdään katioarvostelu.

Rakennearvostelussa käytetään lineaarista profilointia. Hevoset pisteytetään rakenteesta viidestä eri kohdasta; (1) tyyppi, (2) pää, kaula ja runko, (3) jalat ja liikkeiden säännöllisyys sekä (4) käynti ja (5) ravi (liite 1). Lisäksi ne arvioidaan sanallisesti samalle lomakkeelle. Pisteytyksessä noudatetaan kohdassa 7.1.2.2. kuvailtua pisteskaalaa, puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

Mikäli tamman liikkeitä ei voida terveydellisestä syystä esittää jalostusarvostelutilaisuudessa, tulee asiaan liittyvä eläinlääkärintodistus toimittaa Hippokseen annettuna määräaikaan ennen arvostelupäivää. Mikäli tamman liikkeitä ei ole arvosteltu, määräytyy sen palkinto annettujen kolmen pistekohdan mukaan.

Tamma voi suorittaa vapaaehtoisen käyttökokeen joko ratsastus- tai ajokokeena. Tällöin tamma saa sekä lineaarisen että numeerisen ja sanallisen arvion myös laukasta. Käyttökokeen suorituksesta tulee merkintä hyväksytty/hylätty eikä se vaikuta alentavasti tamman jalostusarvostelun tulokseen.

Pisteiden perusteella hevonen palkitaan I, II tai III palkinnolla.

- I palkinto: vähintään 40 pistettä
- II palkinto: vähintään 35 pistettä
- III palkinto: vähintään 30 pistettä

Mikäli hevonen saa jostain arvostelukohdasta vähemmän kuin 5 pistettä, ei jalostusarvosteltavaa tammaa voida hyväksyä jalostusluokkaan.

I- palkinnolla palkitut merkitään Jalostusluokkaan I. II-palkinnolla palkitut merkitään Jalostusluokkaan II. III-palkinnolla palkitut jäävät perusluokkaan 1. Suomen Hippoksen ratsu- ja ponivaliokunta vahvistaa vuosittain kantakirjan jalostusluokkien vähimmäisvaatimukset.

7.4 Varsojen ja nuorten hevosten arvostelu sekä nuorten hevosten testit

Ilmoittautumisen yhteydessä varsan osallistumisoikeus tarkistetaan.

Maitovarsoja arvostellaan emiensä rinnalla tamma- ja varsanäyttelyissä, varsan tulee olla vähintään neljän viikon ikäinen arvosteluhetkellä. Tunnistamattoman varsan emän identiteetti varmistetaan näyttelypaikalla. Arvostelussa käytetään lineaarista profilointia sekä sanallista arviota. Varsat palkitaan laatunsa mukaisesti I, II- tai III-palkinnolla.

Nuoria ratsuhevosia arvostellaan tamma- ja varsanäyttelyissä. Arvosteluun ovat tervetulleita 1-3 –vuotiaat tammot ja ruunat sekä 1-2 –vuotiaat oriit, jotka täyttävät perusluokka I:n polveutumisvaatimukset. Näyttelypaikalla hevosen identiteetti varmennetaan ja siltä mitataan säkä- ja lautaskorkeus. Sen parenta tarkistetaan mittauksen yhteydessä ja tehdään kavioarvostelu.

Rakennearvostelussa käytetään lineaarista profilointia. Hevoset pisteytetään rakenteesta viidestä eri kohdasta; (1) tyyppi, (2) pää, kaula ja runko, (3) jalat ja liikkeiden säännöllisyys sekä (4) käynti ja (5) ravi (liitteet 2 ja 6). Lisäksi ne saavat sanallisen arvion. Pisteytyksessä noudatetaan kohdassa 7.1.2.2. kuvailtua pisteskaalaa, puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

Pisteiden perusteella hevonen palkitaan I, II tai III palkinnolla.

- I palkinto: vähintään 40 pistettä
- II palkinto: vähintään 35 pistettä
- III palkinto: vähintään 30 pistettä

Laatuarvostelu on 4- vuotiaille ja 5- vuotiaille varsoneille tammoille avoin ja vapaaehtoinen suorituskyvyn koe. Laatuarvostelussa arvostellaan hevosen rakenne sekä askellaji-, este- tai kenttäominaisuudet.

Nuorten tammojen testaaminen on yksi keskeinen osa jalostusohjelman toteuttamista. Tammatesti on vapaaehtoinen suorituskyvynkoe ja antaa tietoa nuorten tammojen ominaisuuksista niiden rakenteen, askellajien, esteominaisuuksien ja ratsastettavuuden suhteen. Tammatestiin ovat oikeutettuja osallistumaan 3-4- vuotiaat tammot (sekä 5-vuotiaat varsonet tammot). Tammatestin suorittanutta hevosta ei automaattisesti merkitä jalostusluokkaan, mutta tamma voidaan jalostusarvostella samalla, mikäli se on vähintään 4- vuotias.

Suomen Hippoksen Laatuarvosteluun ja tammatestiin ovat oikeutettuja osallistumaan FWB-kantakirjan perusluokkaan I tai muuhun hyväksytyyn kantakirjaan merkityt nuoret hevoset, jotka täyttävät perusluokan I polveutumisvaatimukset.

7.5 Jälkeläisarvostelu

Jalostusluokkaan merkitylle oriille tai tammalle voidaan myöntää jalostusarvokirjain sen jälkeläisten laadun perusteella. Jälkeläisten laatu arvioidaan tamma-, varsa- ja orinäyttelyiden, Laatuarvostelun ja muiden kilpailutulosten perusteella. Tamman B-arvokirjain myönnetään tammalle automaattisesti, kun ehdot täyttyvät (lueteltu alla). Muut arvokirjaimet AB, A ja VALIO anotaan ratsu- ja ponivaliokunnalta, joka käsittelee edellistä vuotta koskevat anomukset aina vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Jalostusarvokirjaimella palkituille yksilöille voi tilata arvokirjainplakaatin Suomen Hippoksen kautta. Palkitsemisessa otetaan huomioon vain ne jälkeläiset, joiden isä on jalostusluokkaan merkitty. Tamma voidaan palkita vuosittain vain yhdellä arvokirjaimella. Tamma voidaan palkita myös kuolemansa jälkeen.

Jalostusarvokirjainten jälkeläistuloksissa otetaan huomioon myös tammien ulkomailla olevat jälkeläiset. Ulkomaisten jälkeläisten tulosten huomioimiseksi niistä tulee esittää virallinen todistus. Ulkomaisten jälkeläistulosten lisäksi tammalla tulee olla palkittu arvokirjainta AB varten 2 ja arvokirjainta A varten 3 jälkeläistä myös Suomessa

Jälkeläisarvokirjainten vähimmäisvaatimukset oriille

Palkittavan oriin arvosteltujen jälkeläisten keskiarvon tulee ylittää vähintään koko populaation keskitasoon. Tällöin huomioidaan arvosteltujen jälkeläisten lukumäärän ja koko jälkeläismäärän suhde.

Ori voidaan palkita arvokirjaimella B, kun

- 5 sen vähintään 1-vuotiasta jälkeläistä on palkittu Suomen Hippos ry:n järjestämissä ratsu- ja poninäyttelyissä tai Laatuarvostelussa,
- ja joista 5 on saavuttanut I tai II palkinnon tai sijoittunut Laatuarvostelussa

Ori voidaan palkita arvokirjaimella AB, kun

- se on B-palkittu ja
- 10 sen jälkeläistä on Suomen Hippos ry:n ratsu- ja poninäyttelyissä saavuttanut I tai II palkinnon tai sijoittunut Laatuarvostelussa
- tai kukin kolme sijoitusta kansallisissa ratsastuskilpailuissa,
- tai jos 10 esitetystä jälkeläisestä 3 on jalostusluokkaan merkittyä oritta tai jalostusluokkaan I merkittyä tammaa.

Ori voidaan palkita arvokirjaimella A, jos

- se on AB-palkittu ja
- 20 sen jälkeläisistä on Suomen Hippos ry:n tilaisuuksissa saavuttanut I tai II palkinnon tai sijoittunut Laatuarvostelussa, ja joista
 - o 3 niistä on joko jalostusluokkaan merkittyä oritta tai jalostusluokkaan I merkittyä tammaa ja
- tai 20 sen jälkeläisistä kukin on saavuttanut kolme sijoitusta kansallisissa kilpailuissa joista
 - o 5:llä on kullakin vähintään viisi sijoitusta kansallisissa kilpailuissa ja
 - o 3 niistä on joko jalostusluokkaan merkittyä oritta tai jalostusluokkaan I merkittyä tammaa

Valioluokka

Rotuyhdistyksen anomuksesta arvokirjaimella A palkittu ori voidaan siirtää valioluokkaan kun

- 20 sen jälkeläisistä on Suomen Hippos ry:n tilaisuuksissa saavuttanut I tai II palkinnon tai sijoittunut Laatuarvostelussa, ja joista
 - o 5 niistä on joko jalostusluokkaan merkittyä oritta tai jalostusluokkaan I merkittyä tammaa ja
- tai 20 sen jälkeläisistä kukin on saavuttanut kolme sijoitusta kansallisissa kilpailuissa joista
 - o 5:llä on kullakin vähintään viisi sijoitusta kansallisissa kilpailuissa ja
 - o 5 niistä on joko jalostusluokkaan merkittyä oritta tai jalostusluokkaan I merkittyä tammaa

Jälkeläisarvokirjainten vähimmäisvaatimukset tammoille

Tamma voidaan palkita arvokirjaimella B, kun

- vähintään yksi sen jälkeläinen on palkittu Suomen Hippos ry:n järjestämässä ratsu- ja poninäyttelyssä näyttelyssä vähintään II palkinnolla tai sijoittunut Laatuarvostelussa.

Tamma voidaan palkita arvokirjaimella AB, kun

- se on B-palkittu ja
- 3 sen jälkeläistä on palkittu Suomen Hippos ry:n järjestämässä ratsu- ja poninäyttelyssä tai sijoittunut Laatuarvostelussa JA
- esitetyistä jälkeläisistä 3 on saavuttanut vähintään II palkinnon TAI
- esitetyistä jälkeläisistä 1 on jalostusluokkaan merkitty ori tai jalostusluokkaan I merkitty tamma TAI
- esitetyistä jälkeläisistä 2:lla on kolme sijoitusta kullakin kansallisissa ratsastuskilpailuissa

Tamma voidaan palkita arvokirjaimella A, kun

- se on AB-palkittu ja
- 5 sen jälkeläistä on esitetty Suomen Hippos ry:n ratsu- ja poninäyttelyssä tai sijoittunut Laatuarvostelussa ja esitetyistä jälkeläisistä 5 on saavuttanut vähintään II palkinnon JA
- esitetyistä jälkeläisistä 3:lla tulee olla kolme sijoitusta kullakin kansallisissa ratsastuskilpailuissa TAI
- esitetyistä jälkeläisistä yhden tulee olla jalostusluokkaan merkitty ori tai jalostusluokkaan I merkitty tamma TAI
- esitetyistä jälkeläisistä yhdellä on oltava suoritusluokkamerkintä

Valioluokka

Tamma voidaan siirtää valioluokkaan, kun

- sillä on 3 vähintään kolmesti kansallisten ratsastuskilpailujen vaativissa luokissa sijoittunutta jälkeläistä tai
- sillä on 3 jalostusluokkaan merkittyä oritta tai jalostusluokkaan I merkittyä tammaa.

7.6. Suoritusluokkavaatimukset

Suoritusluokkamerkkejä käytetään kertomaan jalostusluokkiin merkittyjen oriiden ja tammojen suorituskyvyn tasosta. Lisäksi suoritusluokkamerkeillä voidaan korvata ylimääräiseen osastoon merkittyjen tammojen polveutumiswaatimuksia, joiden perusteella näiden jälkeläinen voidaan merkitä pääosastoon (kappale 6).

Suoritusluokkavaatimusten taso 1 = *

Oriit

10 sijoitusta (ja/tai virheetöntä suoritusta esteillä) kansalliselta/kansainväliseltä tasolta useammalta kuin yhdeltä kaudelta

Este: 130 cm
Koulu: Vaativa B
Kenttä: Sijoitukset CNC1* tai CIC1* luokissa vähintään 6 tulosta.
Valjakkoajo: Viisi kvaalitulosta* vähintään kansallisesta vaativa B luokasta useammalta kuin yhdeltä kaudelta.

Tammat

Este: 120 cm kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta 2 0-tulosta
Koulu: Helppo A kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta 2 tulosta vähintään 65 %
Kenttä: Helppo kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta 2 tulosta (mikä vp??)
Valjakko: Helppo A kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta 2 tulosta (mikä %?)

*Kvaalitulos: Hyväksytty tulos kokonaiskilpailusta, jonka koulukokeessa enintään 65 virhepistettä.

Suoritusluokkavaatimusten taso 2 = **

Oriit

7 sijoitusta kansalliselta/kansainväliseltä tasolta, tulokset oltava useammalta kuin yhdeltä kaudelta

Este: 145 cm
Koulu: Intermediaire I sijoitusta
Kenttä: 5 Kvaalitulosta** CNC2* tai CIC2* tai CCI2*-luokissa.
Valjakkoajo: Viisi kvaalitulosta*** vähintään vaativa A- luokasta useammalta kuin yhdeltä kaudelta.

**/ Kvaalitulos: Osallistumisoikeuden vahvistava vähimmäistulos (Minimum Eligibility Requirement, MER)

- ratsukko saavuttaa koulukokeessa vähintään 50 % enimmäispistemäärästä,

- maastokokeen estevirhepistemäärä lyhyessä kilpailussa on 0, pitkässä kilpailussa enintään 20 ja yliaikavirheitä enintään 90 sekuntia ja, että

- rataestekokeessa estevirhepistemäärä on korkeintaan 16.

- Vaarallisesta ratsastuksesta saadut 25 virhepistettä eivät myöskään oikeuta tuloksen hyväksymiseen.

- Osallistumisoikeuden vahvistavaa tulosta ei voi saada hallikilpailusta

***/ Kvaalitulos: Hyväksytty tulos kokonaiskilpailusta, jonka koulukokeessa enintään 65 virhepistettä.

Tammat

Este: 130 cm kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta 2 0-tulosta
Koulu: Vaativa B kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta vähintään 2 tulosta 68 %
Kenttä: CNC1* tai CIC1* luokissa vähintään 2 tulosta (mikä vp?)
Valjakko: Vaativa B kansalliselta tai kansainväliseltä tasolta vähintään 2 tulosta (mikä %)

Suoritusluokkavaatimukset taso 3 = ***

Oriit

3 sijoitusta

Este: kansainvälisten Concours de Saut International B-luokista CSI3*, vähintään tasolta 150cm
Koulu: Concours de Dressage International B-luokista CDI3*, Grand Prix/Grand Prix Kür
Kenttä: 3 Kvaalitulosta** CNC3* tai CIC3* tai CCI3* tai CCI4* luokissa
Valjakkoajo: Kolme kvaalitulosta*** vähintään CAI-A kilpailuista.

**/ Kvaalitus: Osallistumisoikeuden vahvistava vähimmäistulos (Minimum Eligibility Requirement, MER)

- ratsukko saavuttaa koulukokeessa vähintään 50 % enimmäispistemäärästä,
- maastokokeen estevirhepistemäärä lyhyessä kilpailussa on 0, pitkässä kilpailussa enintään 20 ja yliaikavirheitä enintään 90 sekuntia ja, että
- rataestekokeessa estevirhepistemäärä on korkeintaan 16.
- Vaarallisesta ratsastuksesta saadut 25 virhepistettä eivät myöskään oikeuta tuloksen hyväksymiseen.
- Osallistumisoikeuden vahvistavaa tulosta ei voi saada hallikilpailusta

***Kvaalitus=hyväksytyt tulokset kokonaiskilpailusta, jonka koulukokeessa enintään 65 virhepistettä.

Tammat

Este: 145 cm kansalliselta tai kansanväliseltä tasolta vähintään 2 0-tulosta

Koulu: PsG kansalliselta tai kansanväliseltä tasolta vähintään 2 tulosta 65 %

Kenttä: CNC2* tai CIC2* tai CCI2*-luokissa kansalliselta tai kansanväliseltä tasolta vähintään 2 tulosta (mikä vp?)

Valjakko: Vaativa A kansalliselta tai kansanväliseltä tasolta vähintään 2 tulosta (mikä %)

Suoritusluokka taso 4*

Este CSI 5* 150 sijoitus

Koulu CDI 5* GP, GPS, GP kür sijoitus

Kenttä CCI 4* tai kv mestaruudet sijoitus

8. Oriin ja tamman siitokseenkäyttö

Jalostusluokkaan merkityn oriin jalostusarvostelu on voimassa ikäluokan mukaisesti (kappale 7, jalostusarvostelun voimassaoloaika), tämän jälkeen oriin on suoritettava ikäluokansa vaatimusten mukaiset testit joko ulkomaisessa kantakirjassa tai FWB-kantakirjassa tai se poistetaan jalostusluokasta. Jalostusarvostelussa hyväksymisen lisäksi jokaiselle jalostuskäytössä olevalle oriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Orilisenssin aktivointi vaaditaan myös tuontispermaoriilta. Tammojen jalostusarvostelu ei ole pakollista, mutta suositeltavaa.

8.1 Orilisenssi

Voimassa oleva orilisenssihinnasto hintaportainen julkaistaan vuosittain Suomen Hippoksen sivuilla. Varsan kantakirjaan merkitsemisen edellytyksenä on, että isäoriin lisenssin tulee olla maksettuna astutusvuodelle tai vaihtoehtoisesti emätammalle tulee olla haettu tammakohtainen lupa tuontispermaorille. II- jalostusluokan oriille tulee olla maksettuna tammakohtainen lisenssi.

8.1.1 Suomessa jalostusarvostellun oriin orilisenssi

Suomessa astuvalle oriille tulee hakea lisenssiä astutusvuonna 14.9. mennessä. Tämän jälkeen peritään korotettu maksu.

8.1.2 Ulkomaisen oriin orilisenssi

Ulkomaisen oriin tulee olla hyväksytty jalostusluokkaan hyväksytyssä kantakirjassa. Ulkomailla astuvalle oriille tulee hakea joko yleistä tai tammakohtaista lisenssiä astutusvuonna 14.9. mennessä. Tämän jälkeen peritään korotettu maksu.

8.1.3 Ulkomailla astutettava tamma

Ulkomailla astutetulle tammalle ei tarvitse hakea tammakohtaista lupaa. Ulkomailla astutetulle tammalle tulee olla käytetty oritta, joka on hyväksytty jalostusluokkaan hyväksytyssä kantakirjassa. Tamman jälkeläiseltä vaaditaan syntymätodistus ulkomaisen oriin orinpitäjältä.

8.1.4 Kuolleen oriin sperman käyttö

Kuolleen oriin sperman käyttö on sallittu, jos oriille maksetaan orilisenssi hinnaston mukaisesti.

8.2 Spermankeräysasemat ja spermavarastot

Lupa hevosten spermankeräysasemille ja spermavarastoille haetaan Aluehallintovirastosta. Ruokavirasto vahvistaa luvan myöntämällä hyväksymisnumeron. Lupa edellyttää asianmukaisia sperman keruu ja käsittelytiloja, siemennystiloja sekä riittäviä talli- ja tarhatiloja. Lupahakemusta varten on nimettävä eläinlääkäri, joka vastaa siitä, että asemalla noudatetaan asetettuja vaatimuksia. Lupavaatimukset on määritelty eläintautilaissa.

8.3 CEM- ja EVA- testit

Eläintautilain mukaisesti kaikki keinosiemennyksellä jalostukseen käytettävät oriit on testattava vuosittain Taylorella equigenitalis-bakteerin (CEM) sekä virusarteriitin (EVA) varalta. Negatiivinen CEM-näyte on otettava oriilta ennen seuraavaa siitoskautta joulukuun alkuun aikana, kuitenkin ennen ensimmäistä siemennystä. Mikäli oritta ei ole lainkaan käytetty siitokseen edellisen CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusia. Mikäli jalostusluokkaan merkittyä oritta käytetään vain luonnolliseen astutukseen, on CEM-testi otettava vähintään 5 vuoden välein.

8.4 Sperman tuonti ja vienti

Hevosten sukusolujen ja alkiodien käsittelystä, laatuvaatimuksista ja viennistä toiseen Euroopan Unionin jäsenvaltioon löytyy ajankohtaiset ohjeet Ruokaviraston nettisivuilta.

8.5 Astutusikä

Alle 2-vuotiaita tammoja ei suositella astutettavaksi.

9 Alkionsiirto ja kloonauk

Alkionsiirrossa noudatetaan EU:n ja maa- ja metsätalousministeriön asettamia vaatimuksia. Alkionsiirtomenetelmällä syntyneen varsan kasvattaja on vastaanottajattaman omistaja varsan syntymähetkellä, ellei kasvattajaksi ole ilmoitettu vastaanottajattaman haltijaa Suomen Hippoksen omistajarekisterissä.

Kloonauk on sallittu.

10 Ratsu- ja ponivaliokunta ja näyttelyn arvostelulautakunta

Suomen Hippoksen nimeämässä ratsu- ja ponivaliokunnassa on 7 jäsentä, joista yksi on valittu puheenjohtajaksi. Valiokunnan sihteerinä toimii Suomen Hippoksen toimihenkilö. Valiokunnan tehtävät ja toimivalta on määritelty Suomen Hippoksen hallintosäännössä. Ratsu- ja ponivaliokunta vahvistaa jalostusohjelmaan päivitetyt muutokset.

Suomen Hippoksen hallitus vahvistaa orilautakunnan kokoonpanon ja nimeää puheenjohtajan. Lautakuntaa voivat avustaa Suomen Hippoksen nimeämät henkilöt. Jos joku oriiden arvostelulautakunnan jäsenistä on estynyt tai esteellinen, nimeää Suomen Hippos hänen tilalleen sijaisen.

Tammojen arvostelulautakunnassa puheenjohtajana toimii Suomen Hippoksen nimeämä puheenjohtajatuomari, sekä jäsenenä Suomen Hippoksen kouluttamat ja nimeämät ratsu- ja ponituomarit.

Arvostelulautakunnan jäsen on esteellinen, jos

- jäsen tai hänen lähisukulaisensa on arvosteltavan hevosen kasvattaja tai omistaja, osaomistaja, valmentaja, ohjastaja tai ratsastaja,
- jäsen tai hänen lähisukulaisensa on ollut arvosteltavan hevosen omistaja tai osaomistaja,
- jäsen tai hänen lähisukulaisensa on hevosen isän tai emän kasvattaja, omistaja, osaomistaja, vuokraaja tai oriinpitäjä,
- tai jos ilmenee jokin muu vastaava esteellisyysperuste, jolla luottamus jäsenen puolueettomuuteen muusta syystä vaarantuu.

Arvostelulautakunnan jäsen on itse vastuussa esteellisyyden ilmoittamisesta. Lähisukulaiseksi katsotaan vanhemmat, avio- ja avopuoliso, lapset sekä sisarukset.

Jos arvostelulautakunnan äänestäessä äänät menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

11 Menettelytapaohjeet

Kaikilla kasvattajilla ja omistajilla on tasapuolinen oikeus ilmoittaa kantakirjan vaatimukset täyttävät hevosensa mukaan jalostusohjelmaan. Jalostusohjelmaan osallistuvien hevosten kasvattajat ja omistajat

sitoutuvat noudattamaan jalostusohjelman sääntöjä sekä tunnistus-, rekisteröinti- että jalostustoiminnan osalta.

Jalostusarvostelun tulokset ovat julkisia. Jalostusarvostelutuloksesta voi valittaa, mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu rodun voimassa olevan jalostusohjesäännön ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Ratsu- ja ponivaliokunta. Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päättymisen jälkeen näyttelykansliaan. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen. Ratsu- ja ponivaliokunnan päätöksistä voi valittaa Suomen Hippoksen hallitukselle.